

Melkveebedrijf
Groot Nieuwenhuizen
 Met het oog op de toekomst gaan Teus (45), Jan (41) en Henk (52) van der Wind het bedrijf splitsen en ook melken op de jongveelocatie.

Aantal koeien:	140
Melkproductie:	10.009 4,25 3,42
Hoeveelheid land:	100 hectare
Aantal stuks jongvee:	200

Geen voorkeursbehandeling voor topproducentes

Kijken naar koeien is tweede natuur

Maar liefst 21 honderdtonners en zes tientonners telt het melkveebedrijf Groot Nieuwenhuizen van de broers Jan, Henk en Teus van der Wind. Met plannen voor uitbreiding naar een tweede melkveelocatie kijkt het bedrijf vooruit naar 2015.

tekst **Jorieke van Cappellen**

De naam 'Groot Nieuwenhuizen' op het bord aan de ligboxenstal van het melkveebedrijf van Jan, Henk en Teus van der Wind in Woudenberg stamt al uit het jaar 1300. De ligboxenstal zelf is echter van recenter datum. Deze werd in het kader van een bedrijfsverplaatsing in 2001 op de huidige locatie gebouwd. De ligboxenstal is van binnen ruimer en hoger dan de buitenkant in eerste instantie doet vermoeden. 'Omdat we hier aan de rand van het dorp zitten, mocht

ten we geen opvallend hoge stal bouwen', vertelt melkveehouder Jan van der Wind. 'De architect heeft dit opgelost door een wolfsdak voor de stal te ontwerpen, waarbij het dak aan de voor- en achterzijde van de stal schuin afloopt. Het gebouw oogt daardoor niet te massaal, maar er is van binnen wel voldoende nokhoogte voor een goede ventilatie.' De drie broers Van der Wind runnen in het Utrechtse Woudenberg gezamenlijk het melkveebedrijf met circa 140 melkkoeien. De bijbehorende 200 stuks jong-

vee worden grotendeels opgefokt op een gepachte locatie in het nabijgelegen Maarsbergen. Met drie bedrijfsleiders op één bedrijf is een goede verstandhouding onontbeerlijk. 'Je moet elkaar niet gaan vertellen wat de ander moet doen,' zegt Henk van der Wind. 'Daarom hebben we alle drie eigen taken op het bedrijf.' Broer Teus houdt zich voornamelijk bezig met voeren en de financiële administratie. Jan stort zich grotendeels op de fokkerij op het bedrijf, waaronder ook het insemineren van de koeien valt.

De bijna achttienjarige Marie 295 (v. Searle) is de productietopper met ruim 177.000 kg melk

Henk is verantwoordelijk voor het jongvee op de locatie in Maarsbergen en woont daar ook. 'Met zijn drieën werken levert ook voordelen op', vult Jan aan. 'Je kunt elkaar gemakkelijker aflossen. In het weekend melken we beurtelings.'

Terug naar twee keer melken

Met 21 honderdtonners en zes tientonners is de productie van de koeien op melkveebedrijf Van der Wind indrukwekkend. De ondernemers verklaren het aantal honderdtonners deels door het feit dat het bedrijf tot 2004 zeer intensief was. 'We molken van 2001 tot 2004 in de winterperiode drie keer per dag. Dat leverde toch al snel 10 tot 15 procent meer melk op. We zaten destijds op een melkproductie van zeker 12.000 kilogram per koe en een miljoen kilogram op onze 40 hectare grond. Dat tikt natuurlijk aan', aldus Henk. Ondanks de vele liters zijn de drie broers vanaf 2004 teruggeslagen naar jaarrond twee keer per dag melken. Reden was het pachten van ruim 50 hectare grond bij de locatie in Maarsbergen, waardoor het aantal hectares bijna verdubbelde. 'Daardoor werden we extensiever en de laatste jaren worden zowel ruwvoer als krachtvoer steeds duurder. In plaats van maximaal produceren streven we er nu

naar om zo veel mogelijk melk uit ruwvoer te halen.' Het bedrijf ging bewust een stapje terug in productie en zit nu op 10.000 liter melk per koe. Op de voergang binnen en de voergang aan één buitenzijde van de stal krijgen de koeien een gemixt rantsoen van 50 procent kuilgras en 50 procent mais, aangevuld met perspulp, bierbostel, tarwegistconcentraat en een mengsel van soja, tarwe, bietpulp en mineralen. 'We voeren deels enkelvoudige krachtvoerders omdat we scherp zijn op de voerkosten', zegt Henk van der Wind. 'De kosten voor dit rantsoen liggen op 13 euro per 100 kilogram meetmelk, waarvan meer dan de helft uit ruwvoerkosten bestaat.

Selecteren in jongveestapel

De lijnen liggen kort op het bedrijf als het gaat over voeding en bemesting. Rundveespecialist bij Wolswinkel Mengvoerders Aart-Jan van der Wind, zoon van Henk, houdt de ondernemers op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in de sector. Onder andere het bedrijfskengetal voerefficiëntie vinden de ondernemers belangrijk. Dit ligt momenteel op 1,43 bij 180 lactatiedagen. 'Een prima score', zegt Aart-Jan. 'Daarbij wisselt de conditiescore weinig en zijn de voerkosten scherp.' Aart-Jan ziet nog wel ruimte

voor verbetering van de voerefficiëntie. De veestapel van Van der Wind is ondanks de vele productietoppers met een gemiddelde leeftijd van nog geen vier jaar namelijk relatief jong. 'We hebben 200 stuks jongvee en we selecteren uit onze veestapel jaarlijks 70 dieren die we voor het leven verkopen. Daar zitten niet alleen vaarzen, maar ook tweede- of soms vierdekalfskoeien bij en dat maakt het verloop groter', vertelt Henk. Daarnaast zijn er in 2011 vijftien dieren afgevoerd naar de slacht met een gemiddelde levensproductie van 51.000 kg melk. Goed management speelt een belangrijke rol in het realiseren van productietoppers, aldus de ondernemers. 'We zijn alert op de koeien op de kritische momenten, zoals afkalven en wanneer ze naar buiten gaan. We voeren dan drie weken van tevoren al een pensbuffer, om de overgang naar het gras voor de pens soepeler te laten verlopen', zegt Jan van der Wind. 'Bovendien nemen we het eiwit in het rantsoen wat terug en houden we de mest – het sluitstuk van de vertering – goed in de gaten.' Jan verzorgt zelf regelmatig praktijklessen 'koesignalen' op zijn bedrijf voor studenten van de mas. De melkveehouder wijst op het belang van koesignalen. 'Voor mij is het kijken naar koeien een tweede natuur geworden. Hoe ligt de koe, hoe herkauwt ze? Zo zie je hoe een koe zich voelt.' Hoe zorgzaam ze ook zijn, hoogproductieve koeien krijgen geen voorkeursbehandeling. 'Je moet je wel blijven richten op de hoofdzaken', zegt Jan. 'We hebben geen speciale strohokken voor deze dieren. Dat werkt niet met 140 koeien, ze moeten het in de stal kunnen roeien.'

'Brandjes blussen'

De ondernemers zijn overtuigd van een gerichte fokkerij als basis van duurzame koeien. 'Dierenartsen hameren steeds op het belang van preventieve maatregelen om koeien gezond te houden. Ik vind echter dat er te gemakkelijk voorbij wordt gegaan aan het belang van een goede en consistente fokkerij', benoemt Jan zijn stokpaardje. Henk vult aan: 'Als je geen sterke koeien hebt, dan ben je in je management steeds de brandjes van je fokkerijbeleid aan het blussen.' Wat typeert een duurzame koe? 'Een koe moet vooral goed kunnen bewegen', zegt Jan. 'Daarvoor moet ze een sterke bovenbouw en een parallelle stap hebben, samen met gezonde klauwen en een goede uiergezondheid. Duurzaamheid en productiedrang zijn sterk verankerd in de veestapel. De naam

Jantje 196 (v. Peinzer Boy) en Geesje 100 (v. Classic) combineren fokken op duurzaamheid met keuringssuccessen

De koeien liggen in diepstrooiselboxen met gedroogde papierpulp

Sunny Boy komt met grote regelmaat terug op de certificaten van de productietoppers. 'Zijn dochters hadden enorm brede achteruiers, zaten goed in elkaar en bleven daardoor maar melk geven', aldus Jan. Sinds tien jaar laat Van der Wind zich in de stierkeuze adviseren door fokadviesbureau Peek en Van der Kroon. 'We hadden er te vaak een paring tussen zitten die ons achteraf tegenviel. Dat wilden we voor zijn, zodat we dieren fokken die beter zijn dan hun moeders en daarmee een bijdrage leveren aan ons bedrijfsresultaat.'

Een mooi resultaat van een duurzame paring is de bijna achttienjarige, nog topfitte Marie 295 (v. Searle). Zij produceerde in haar leven al ruim 177.000 kg melk en is pas opnieuw geïnsemineerd.

Bloedspreiding belangrijk

Het fokdoel, probleemloze, sterke koeien die laatrijp zijn en hoog scoren op uiergezondheid en sterk beenwerk, is letterlijk vastgelegd op papier. 'Op deze manier maak je bewustere stierkeuzes en laat je je minder leiden door emoties.' De veehouders kiezen voor bewezen stie-

ren. 'Bij een bewezen stier weet je welke eigenschappen hij kan verankeren in de volgende generatie en is de kans dat de paring tegenvalt een stuk kleiner.'

Bloedspreiding is belangrijk. 'Door de toenemende verwantschapsgraad kun je op termijn steeds minder goede paringen maken', zegt Jan. Daarom gebruiken de fokkers graag stieren met een outcrossbloedvoering. Veelgebruikte stieren zijn nu Amateur, Mascol, Peinzer Boy, Levi, Ross, Fibrax en Goldcrown.

Het fokkerijbeleid resulteert niet alleen in topproducentes, maar ook in keuringskampioenes. Zo won Classicdochter Geesje 100 het algemeen kampioenschap en de middenklasse op de wintershow in Breukelen. Jantje 196 (v. Peinzer Boy) pakte er de winst bij de vaarzen. De successen zijn de kers op de taart voor de fokkerij-inspanningen. 'Het bevestigt je fokbeleid', aldus Jan.

Tweede melkveelocatie

De broers Van der Wind richten hun blik al vooruit naar 2015. Er liggen vergevorderde plannen om de locatie met 125 stuks jongvee in Maarsbergen binnen

twee jaar om te bouwen tot een tweede melkveebedrijf voor uiteindelijk maximaal 150 melkkoeien. Hiermee wordt voorgesorteerd op een splitsing van het bedrijf, waarmee Henk en zijn zoons in de toekomst verder willen gaan. 'Dit is ook een reden voor onze relatief grote jongveestapel', zegt Henk. 'We hoeven zelf dan geen koeien aan te kopen.'

Een tweede melkveelocatie betekent dat het melkveebedrijf opnieuw intensiever zal worden. Mestafzet en voederwinning worden dan nog belangrijker. 'We vinden het aankopen van land echter een te grote investering voor 150 extra koeien', zegt Henk. Daarom hebben ze zich al laten informeren over mestraffinage. 'Door mestraffinage kun je mineralen meer op maat aan je grasland toedienen. Het ontstane gas kan op het gasnet geleverd worden. Zo snijdt het mes aan twee kanten.'

De vaste fokkerijkoers en de vooruitziende blik voor bedrijfsontwikkeling zijn typerend voor de ondernemingsgeest van de drie broers. Jan: 'We werken nu aan de ontwikkeling van ons bedrijf om kansen in de toekomst te benutten.'